

לשוננו לעם

עורכים: דוד טלשיר, חיים א' כהן, יוסף עופר

מתוך

כרך מט, תשנ"ח

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

יהודה זיו

"אורחן" - ולא "אורחאן"!

בעקבות דבריה של רונית גדיש על החידוש **אורחן** (חוברת זו, לעיל, עמ' 59) הרי מעשה תולדות חידושה של מילה זו:

בפסח תשמ"ה (1985) שיפץ מושב עין-יהב את תחנת הדלק והמזנון ב"עין-יהב הישנה" שבצד כביש הערבה, ובשלהי אותה שנה הוסיף עליהם גם מסעדה והחל להפעיל מרכז שירותי דרך חדיש ומשוכלל. המושב פנה אז אל ועדת השמות הממשלתית וביקש שם קולע למקום ובו מכלול שירותים לעוברי הדרך. אמנם תחום זה איננו כלול ב"מנדט" של ועדת השמות (שאני חבר בה), ואף על פי כן הצעתי להם, כ"שירות דרך", את השם **אורחן**. שם זה משלב בתוכו את המושג **אורח** ועמו את **אורחה** (כשהכוונה בימינו, כמובן, לאורחת כלי-רכב ולא-דווקא של גמלים) וגם את צלולו של **ח'אן** (פונדק דרכים בערבית); הוא אף נראה כגזור מאורח ויש בו גם רמז ל**אורחה** וכן להיותו נקודת **אור וחנייה** על אם הדרך. לשמחתי ראו גם אנשי עין-יהב ב**אורחן** שם קולע וקיבלו את הצעתי.

לא חלף זמן רב ומצאתי את עצמי מתברך באבהות על מילה חדשה בלשון העברית: השם **אורחן** הפך עד מהרה למונח גנרי (כמו **פריג'ידר**, **ארטיק**, **פלאפון**, **רב-בריה** ועוד), וכמעט שאין היום אזור הארחה כפרית ללא אורחנים משלו. הגדילו לעשות אנשי קיבוץ מעיין-ברוך באצבע הגליל, שביקשו להעמיד את המונח החדש על דיוקו ה"מדעי" כביכול ולפיכך נקטו כתיב "מלומד" - אכסניית **אורחאן** (אף כי בלי גרש בח'אן, כדרוש)...

לצערי קנתה לה גישה "מתוקנת" זו שביתה במקומנו ובעקבות האכסניה במעיין-ברוך נקראה עתה גם רשת חדשה של חניוני דרך בשם **אורחאן**. אמנם מדובר כנראה בשם מסחרי, אך חבל שצורת כתיבתו מקלקלת את צורתו העברית המושלמת של המונח החדש. אין לי אלא לקוות שסטיית הכתיב הזאת לא תהפוך לטעות מקובלת, שקשה יהיה לעקור אותה.